

Angående

Resultater af en spørgeskemaundersøgelse

Dato

02.07.2004

EVA har gennemført en spørgeskemaundersøgelse om løbende evaluering i større danske kommuner. Dette notat præsenterer hovedresultaterne af undersøgelsen.

Ref

aa

Formål

Spørgeskemaundersøgelsen er en del af et større projekt om løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. Projektet har to formål:

Jnr

2004-42-12

1. At afdække forskellige forståelser, strategier, praksisformer og rammebetingelser i forhold til løbende evaluering blandt lærere, skoleledere og på kommunalt niveau.
2. At indsamle og formidle viden om hvad der kendetegner god praksis i forhold til løbende evaluering og pædagogisk dokumentation.

Side

1/8

Denne undersøgelse bidrager til at belyse det første formål. Den handler om hvilke initiativer kommunerne har taget i forhold til at fremme løbende evaluering på skolerne, og om kommunernes kendskab til skolernes praksis på området. Sidst i notatet er der en kort beskrivelse af de øvrige undersøgelser i projektet.

Det siger folkeskoleloven om løbende evaluering

Forpligtelsen til at gennemføre løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen kom i 1993 og fremgår af folkeskolelovens § 13. Her står:

Eleverne og forældrene (...) skal regelmæssigt underrettes om skolens syn på elevernes udbytte af skolegangen.

Stk. 2. Som led i undervisningen skal der løbende foretages evaluering af elevernes udbytte. Evalueringen skal danne grundlag for vejledning af den enkelte elev og for undervisningens videre planlægning (...)

Metode

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført blandt forvaltninger med ansvar for folkeskolen i kommuner med over 20.000 indbyggere. Der er tale om en totalundersøgelse blandt de 63 største danske kommuner. Disse kommuner har tilsammen 3.4 mio. indbyggere, dvs. 63 % af den danske befolkning. Der er kommet svar fra 57 kommuner – svarende til 90 %. Det er oftest skolechefen eller en konsulent i forvaltningen der har udfyldt skemaet.

Løbende evaluering i kommuner

Kommunal politik for løbende evaluering

Tabel 1 viser at 79 % af de adspurgte kommuner har formuleret en skolepolitik, mens 13 % er i gang med det. Når det gælder løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, er det noget færre, 29 % af kommunerne, der har formuleret en politik. 25 % oplyser at de er i gang med det.

Tabel 1

Andel af kommuner som har formuleret en skolepolitik og en politik i forhold til løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen

	Skolepolitik		Politik for løbende evaluering	
	Antal kommuner	Procent	Antal kommuner	Procent
Ja	44	78,8	16	28,6
Nej, men er i gang	7	12,5	14	25,0
Nej	5	8,9	26	46,4
Total	56	100,0	56	100,0
Ubesvaret	1		1	
Total	57		57	

Side
2/8

Andre kommunale rammer om løbende evaluering

Undersøgelsen afdækker om der findes kommunale rammer for henholdsvis en fælles *forståelse* og en fælles *systematik* i forhold til arbejdet med den løbende evaluering. Resultaterne fremgår af tabel 2.

56 % af forvaltningerne vurderer at der i nogen eller høj grad eksisterer kommunale rammer om en fælles forståelse af arbejdet med løbende evaluering på kommunens skoler. 44 % mener derimod at kommunale rammer for en fælles forståelse slet ikke eller kun i mindre grad er til stede.

30 % af de adspurgte giver udtryk for at der i nogen eller høj grad eksisterer kommunale rammer for en fælles systematik for arbejdet med løbende evaluering på kommunens skoler. Derimod finder 70 % at rammer for en fælles systematik i forhold til arbejdet med løbende evaluering slet ikke eller kun i mindre grad eksisterer på kommunalt plan.

Forvaltningerne oplever altså at de kommunale rammebetingelser i højere grad er til stede i forhold til fælles *forståelse* end i forhold til fælles *systematik* når det gælder løbende evaluering på kommunens skoler.

Tabel 2

Kommunale rammer for fælles forståelse og fælles systematik for arbejdet med løbende evaluering

Eksisterer der kommunale rammer for:	En fælles forståelse for arbejdet med løbende evaluering	En fælles systematik for arbejdet med løbende evaluering
I høj grad	10,5 %	5,4 %
I nogen grad	45,6 %	25,0 %
I mindre grad	21,1 %	41,1 %
Slet ikke	22,8 %	28,6 %
Total	100,0 %	100,0 %

Løbende evaluering i kommuner

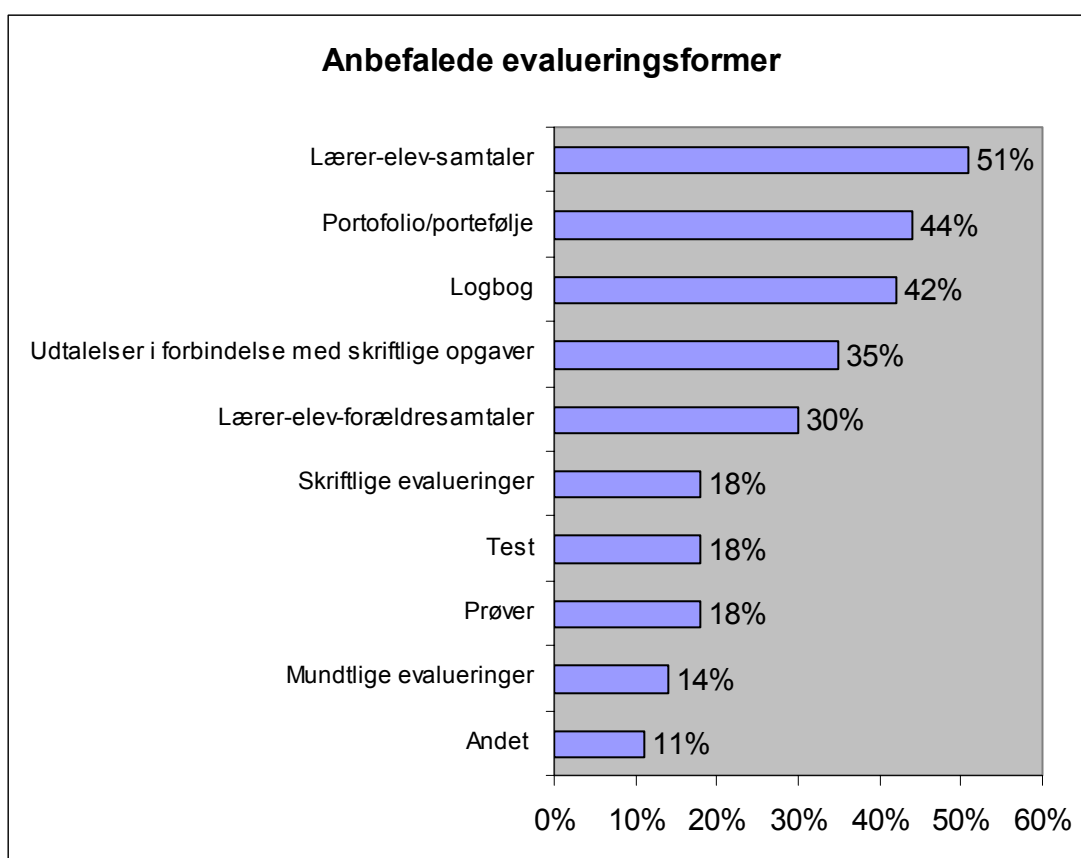
Kommunale anbefalinger af evalueringsformer i den løbende evaluering

33 % af de adspurgte kommuner anbefaler i nogen eller høj grad at skolerne benytter bestemte evalueringsformer i den løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. 22 % vurderer at kommunale anbefalinger forekommer i mindre grad, mens 44 % slet ikke anbefaler konkrete evalueringsformer fra kommunalt hold.

Kommunerne havde mulighed for at markere hvilke evalueringsformer de anbefaler. Den konkrete svarfordeling er gengivet i figur 1.

Figur 1

Hvilke evalueringsformer anbefaler kommunen i forhold til løbende evaluering?

Side
3/8

N=57

Note: Den enkelte kommune havde mulighed for at markere mere end én evalueringsform.

Figur 1 viser at lærer-elev-samtaler, portefølje og logbog er de evalueringsformer som kommunerne hyppigst anbefaler, efterfulgt af udtalelser i forbindelse med skriftlige opgaver og lærer-elev-forældresamtaler. Undersøgelsen har ikke afdækket hvordan kommunerne konkret formulerer deres anbefalinger af de forskellige evalueringsformer.

Generelt kan man sige at der er tale om evalueringsformer af meget forskellig karakter. Dertil kommer at den enkelte evalueringsform kan have et forskelligt udtryk afhængig af hvordan man arbejder med den. En samtale mellem lærer og elev – og forældre for den sags skyld – er fx én ting hvis den hovedsagelig er centreret om lærerens vurdering og baseret på dennes personlige noter. Og en ganske anden hvis den tager udgangspunkt i synlig dokumentation

Løbende evaluering i kommuner

som fx portefølje eller logbog og også gør elev og forældre aktive i forhold til at sætte mål og evaluere dem.

Udviklingsarbejde og kompetenceudvikling af lærere

51 % af kommunerne er aktive eller har været aktive i forhold til udviklingsarbejde om løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. I 16 % af kommunerne har man således allerede gennemført et sådant arbejde, mens henholdsvis 22 % er i gang med arbejdet og 13 % har aktuelle planer om det. 49 % af de adspurgte kommuner har derimod ingen aktuelle planer om at gennemføre udviklingsarbejde i forhold til løbende evaluering, se tabel 3.

Tabel 3

Status på udviklingsarbejde i relation til løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen

	Antal	Procent
Kommunen har gennemført udviklingsarbejde	9	16,4
Kommunen er i gang med udviklingsarbejde	12	21,8
Kommunen har aktuelle planer i forhold til Udviklingsarbejde	7	12,7
Kommunen har ingen aktuelle planer i forhold til Udviklingsarbejde	27	49,1
Total	55	100,0
Ubesvaret	2	
Total	57	

Side
4/8

Når det gælder kompetenceudvikling og efteruddannelse af lærerne i forhold til opgaven med løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen, er det 68 % af de adspurgte kommuner som er eller har været aktive. 25 % af kommunerne angiver at de har gennemført kompetenceudviklingstiltag/efteruddannelse for lærere i relation til løbende evaluering, mens 30 % giver udtryk for at kompetenceudviklingsprocessen stadig er i gang, og 14 % rapporterer at de har planlagt kompetenceudvikling/efteruddannelse. 32 % af kommunerne svarer derimod at de ikke har aktuelle planer om kompetenceudvikling/efteruddannelse af lærere i forhold til den løbende evaluering, se tabel 4.

Tabel 4

Status på kompetenceudviklingstiltag/efteruddannelse for lærere i relation til løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen

	Antal kommuner	Procent
Kommunen har gennemført kompetenceudviklingstiltag/efteruddannelse	14	24,6
Kommunen er i gang med kompetenceudviklingstiltag/efteruddannelse	17	29,8
Kommunen har aktuelle planer i forhold til kompetenceudviklingstiltag/efteruddannelse	8	14,0
Kommunen har ingen aktuelle planer i forhold til kompetenceudviklingstiltag/efteruddannelse	18	31,6
Total	57	100,0

Løbende evaluering i kommuner

Sammenhæng mellem økonomisk decentralisering og rammer for løbende evaluering

Undersøgelsen belyser om der er en talmæssig sammenhæng mellem økonomisk decentralisering på skoleområdet og kommunale rammer for løbende evaluering.

I 77 % af de kommuner der har besvaret spørgsmålet, har kommunens skoler fuld råderet over de økonomiske midler, inkl. løn, se tabel 5. Dette kalder vi i det følgende økonomisk decentralisering. Samtidig har 63 % af kommunerne svaret at der findes en central udviklingspulje der fordeles til skolerne efter ansøgning.

Tabel 5

Har kommunens skoler fuld råderet over de økonomiske midler, inkl. løn?

	Antal kommuner	Procent
Ja	40	76,9
Nej	12	23,1
Total	52	100,0
Ubesvaret	5	
Total	57	

Side
5/8

Undersøgelsen viser at 56 % af kommunerne med økonomisk decentralisering på skoleområdet har formuleret en politik for løbende evaluering, mens 42 % af kommunerne uden økonomisk decentralisering på skoleområdet har gjort det samme. Samtidig er der blandt kommuner med økonomisk decentralisering en højere procentdel som vurderer at der eksisterer kommunale rammer for en fælles forståelse af og systematik i arbejdet med løbende evaluering end i kommuner hvor skolerne ikke har råderet over de økonomiske midler. Umiddelbart tyder resultaterne derfor på at der oftere er kommunale rammer om arbejdet med løbende evaluering i kommuner med økonomisk decentralisering på skoleområdet end i kommuner uden. Der er dog så få kommuner der har svaret at der ikke er økonomisk decentralisering, at blot nogle få svar ville kunne rykke meget på procenttallene i denne gruppe.

Rammebetingelser af betydning for løbende evaluering

I projektet antager vi at en række rammebetingelser for undervisningen har betydning for hvordan skolerne arbejder med løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. Det drejer sig bl.a. om læringssyn, måden man arbejder med mål i undervisningen og om tilrettelæggelse og organisering af undervisningen.

Tabel 6 viser at 63 % af de kommuner der har svaret, angiver at have en politik i forhold til overvejelser om hvordan børn lærer (læringssyn). 55 % oplyser at have en politik i forhold til organisering af undervisningen, mens 49 % har formuleret en kommunal politik i forhold til mål for undervisningen i de enkelte fag, og 42 % har gjort det samme i forhold til mål for undervisningen på tværs af fagene. Endelig mener 38 % at have en politik i forhold til tilrettelæggelse af undervisningen.

Løbende evaluering i kommuner

Tabel 6
Kommunale politikker i relation til undervisningen

Har kommunen (i sin skolepolitik eller andetsteds) formuleret en politik i forhold til:

Overvejelser om hvordan børn lærer?	63 %
Organisering af undervisningen?	55 %
Mål for undervisningen i de enkelte fag?	49 %
Mål for undervisningen på tværs af fagene?	42%
Tilrettelæggelse af undervisningen	38 %

Som nævnt i begyndelsen af notatet, oplyser 29 % af kommunerne at de har formuleret en politik for løbende evaluering (se tabel 1). Der er således flere kommuner der har svaret ja til at have formuleret en politik for en eller flere rammebetingelser som vi antager har betydning for løbende evaluering, end der er kommuner som har formuleret en politik for løbende evaluering i sig selv.

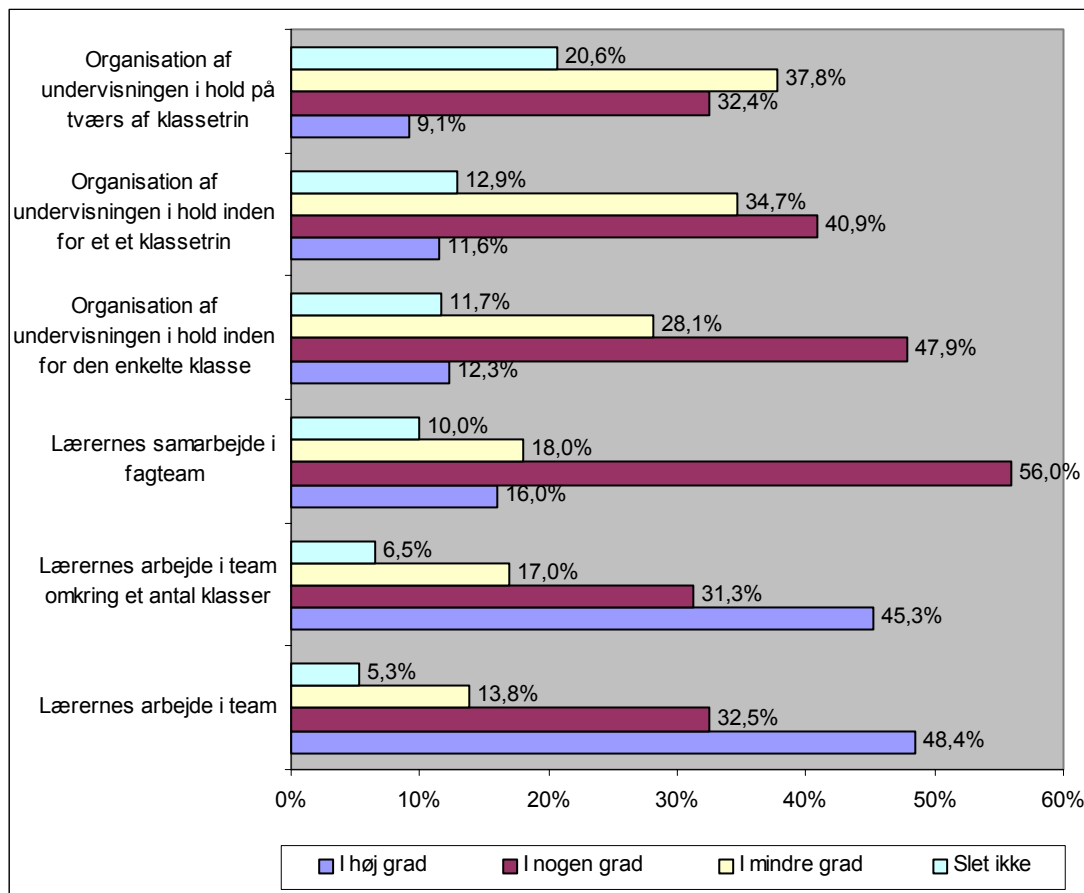
Organisering og samarbejdsformer

Kommunerne er også blevet spurgt om de har overblik over hvordan skolerne har organiseret deres undervisning. Her svarer 71 % at de har et sådant overblik, mens 29 % svarer nej. De 71 % der mener at have et overblik, er blevet spurgt til udbredelsen af forskellige typer af teamsamarbejde blandt lærerne og til anvendelsen af holddannelse inden for og på tværs af klasser og klassetrin.

36 kommuner har angivet at de har overblik over skolernes organisering af undervisningen. De 36 besvarelser dækker, ifølge deres egne udsagn, 419 folkeskoler. Nedenstående figur viser udbredelsen af holdundervisning og teamsamarbejde blandt lærerne i de 36 kommuner.

Løbende evaluering i kommuner

Figur 2
Udbredelsen af holdundervisning og teamsamarbejde blandt lærere

Side
7/8

Figuren viser at undervisningen i høj grad organiseres i hold inden for den enkelte klasse på 12 % af skolerne, mens 13 % af skolerne i høj grad organiserer undervisningen i hold inden for det samme klassetrin. 9 % af skolerne organiserer i høj grad undervisningen i hold på tværs af klassetrin.

48 % af lærerne arbejder i høj grad i team. Teamsamarbejde omkring et antal klasser er mere udbredt end samarbejde i fagteam. Således arbejder lærerne i høj grad i team omkring et antal klasser på 45 % af skolerne, mens lærerne i høj grad arbejder i fagteam på 16 % af skolerne.

Sammenhængen mellem holddannelse og teamsamarbejde på den ene side og arbejdet med løbende evaluering på den anden side er ikke belyst nærmere i denne undersøgelse.

Kommunernes kendskab til skolernes arbejde

Endelig er kommunerne blevet spurgt om de har et dækkende billede af hvordan skolerne i deres kommune arbejder med løbende evaluering. Det har 27 % af kommunerne svaret ja til, mens 73 % har svaret nej. De 27 % der har svaret at kommunen har et dækkende billede, svarer til 15 kommuner. Af disse 15 mener 8 at arbejdet med løbende evaluering er godt i gang på alle skoler, 5 vurderer at nogle skoler står foran at skulle i gang med opgaven, mens andre er godt i gang, og endelig oplyser 2 kommuner at alle deres skoler står foran at skulle i gang med opgaven. Andelen af kommuner der har svaret positivt på spørgsmålet, er så lille at

Løbende evaluering i kommuner

det ikke giver mening at krydse dette spørgsmål med andre, fx spørgsmål om rammebetingelser i kommunen.

Perspektiver på undersøgelsens resultater

EVA har valgt at offentliggøre resultaterne af denne delundersøgelse uden at knytte mange kommentarer til den i form af analyser eller tolkninger. Undersøgelsen indgår i EVA's igangværende projekt om løbende evaluering i grundskolen og de tre treårige gymnasiale uddannelser.

På grundskoleområdet er der i forsommeren 2004 gennemført en række kvalitative interview i fem kommuner. Kommunerne er valgt ud fra at forvaltningen har svaret at én eller flere skoler i kommunen har mange erfaringer med løbende evaluering af elevernes udbytte af undervisningen. Der er gennemført interview på såvel det forvaltningsmæssige niveau som med skoleledelser og lærere. Interviewene sætter fokus på forståelse, praksis og rammebetingelser i forhold til løbende evaluering, herunder samspillet mellem det kommunale niveau, skoleledelsen og lærerne.

Udbredelsen af en række af de forhold og sammenhænge der kommer frem i interviewundersøgelsen, belyses i en repræsentativ spørgeskemaundersøgelse blandt folkeskolelærere som gennemføres i sensommeren 2004. EVA bearbejder resultaterne af interviewundersøgelsen i de fem kommuner og spørgeskemaundersøgelsen blandt lærere i efteråret 2004 og forventer at offentliggøre resultaterne af det samlede projekt omkring årsskiftet 2004/05.

Endelig planlægger EVA at udgive et materiale der henvender sig til lærere og kan fungere som en hjælp til at vælge og anvende forskellige metoder i den løbende evaluering.